

Ukrainalaisten pakolaisten hätä- ja tilapäismajoitus, toiminnan organisointi, budjetti ja talousarviomuutokset

Kh 19.04.2022 § 74
82/00.01.02.00/2022

Valmistelija

Kari Kuuramaa, kunnanjohtaja
p. 040 141 7758
kari.kuuramaa@taipalsaari.fi

Venäjä hyökkäsi naapurimaahansa Ukrainaan 24.2.2022. Tämä aiheutti odotetusti pakolaisvyöryn, kun siviilit joutuivat lähtemään kodeistaan sotaa pakoon. 4.3.2022 EU:n alueella vahvistettiin Ukrainasta tulleille pakolaisille tilapäisen suojelun status. Tämä tapahtui ensimmäistä kertaa ja aiheuttikin viranomaistasolla selvittelyä mihin tämä oikeuttaa. Yeisesti ottaen tilapäisen suojelun piiriin rekisteröityneet ihmiset saavat oikeuden työntekoon, sosiaali- ja terveystalviuuihin, varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Tämän lisäksi jokaisen maan pakolaisia koskeva lainsäädäntö täydentää tuota EU tasoista yleistä sääntelyä. Sääntely on luonteeltaan viranomaisia velvoittava.

Konstussa sijaitseva entinen sairaalarakennus (Taipolis) on toiminut Ukrainan pakolaisten hätamajoitustilana 17.3. alkaen, jolloin taloon sijoitettiin n. 30 hengen ryhmä. Tällä hetkellä talossa on noin 80 henkeä majoittuneena. Tätä majoitustoimintaa edelsi mm. Migrin kuntiin kohdistunut selvitystyö vapaista vastaanottoon soveltuvista tiloista. Taipolis todettiin tällaiseksi.

Majoittuminen onnistui ja organisoitui hyvin pikaisella aikataululla laajan ja aktiivisen vapaaehtoisjoukon voimin. Majoitustilojen kalustus ja majoittujien tarpeet on saatu täytettyä lahjoituksin. Kunnan puolelta toimintaa organisoivat kaksi työntekijää oman toimen ohella. Jo ennen majoittujien saapumista aloitettiin viranomaisyhteistyö Maahanmuutoviraston (Migri), Eksoten ja poliisiviranomaisten kanssa. Migri, joka vastaa vastaanottotoiminnasta Suomessa on vastaanottanut tulijat ja järjestää vastaanottolain mukaisesti tarvittavat sote-palvelut. Tulijat ovat siis vastaanottokeskuksen asiakkaita. Poliisi taas ottaa vastaa tulijoiden rekisteröinnit tilapäisen suojelun saamiseksi..

Kokonaiskuva on tarkentunut majoittumisen alkaessa ja on käynyt selväksi, ettei majoittuminen näytä jäävän lyhytaikaiseksi. Sotatilanne Ukrainassa jatkuu, ja itse asiassa pahenee siviilien kannalta, joten pakolaisia ennakoitaan tulevan Suomeen lisää seuraavien kuukausien aikana. Migrin arvion perusteella on ennakoitu, että jokaiselle kunnalle tulisi jopa jonkinasteinen velvoite pakolaisten vastaanottoon. Tosin arvion mukaan vielä tästä tilanteesta ollaan kaukana. Joka tapauksessa majoittuminen ei ole enää hätamajoitusta, vaan puhutaan tilapäismajoituksesta sen pitkäkestoisemmän luonteen vuoksi.

Tarvetta ja tulijoita siis olisi, mutta tällä hetkellä Taipoloksen tilat ovat täynnä. Toinen puoli asiaa on, että tarkkaa tietoa yksityismajoituksessa olevien määrästä ei ole. Myös näiden osalta pitää varautua lisääntyvään palvelutarpeeseen.

Toiminnan luonteen muuttuessa on pitänyt varmistaa myös sen jatkuvuus. Pelkän vapaaehtoistyön varaan pakolaisten ohjausta, neuvontaa, tukea ja kotouttamista ei voida rakentaa. Maaliskuussa Migriltä tuli viestiä, että siellä valmistellaan kuntamallia, jossa kunnille tullaan korvaamaan tilapäistä suojelua saavien Ukrainalaisten majoittaminen ja tarvittavat palvelut. Hallituksen kehysriihen tiedotteessa (5.4.) asia varmistui niin, että valtio sitoutuu korvaamaan kunnille kustannukset 4.3. alkaen. Eli siitä alkaen, kun tilapäisen suojelun direktiivi vahvistettiin.

Tämän tiedon turvin Taipoliuksen asumisyksikköön on nopealla aikataululla rekrytoitu sopivan koulutuksen, työkokemuksen ja motiivin omaavia työntekijöitä. Työsuhteet ovat määräaikaista vuoden loppuun. Työntekijöitä on haettu ohjaajan tehtäviin (3 varsinaista + 1 sijaistava), joiden koulutusvaatimuksena on pidetty sosionomin tutkintoa. Yövalvojiksi on pestattu kolme työntekijää (ei pohjakoulutusvaatimusta). Näiden lisäksi palvelutoiminnan kokonaisuudesta vastaa palveluvastaava (YTM). Yksikön vastaavana toimii yksikkövastaava (sosionomi-diakoni). Molemmilla toimeenkuvaan kuuluu myös muita kuntaorganisaation tehtäviä. Näiden lisäksi on palkattu yksi ukrainalainen projektityöntekijä. Tarkemmat tiedot henkilöstöstä ja organisaatorakenteesta löytyvät kokousaineistona olevasta toimintasuunnitelmasta, joka esitellään myös kokouksessa.

Toiminnan budjetti (liite) koostuu palkkakuluista ja muista toiminnan kuluista, sekä teknisen toiminnan sisäisistä vuokrista, joka on jyvitetty käytettyjen neliöiden mukaan. Tulot muodostuvat Migriltä ja Vastaanottokeskukselta saatavista korvauksista. Toimintakulut ovat näin ollen 404 867 euroa ja tuotot samoin. Taipoliuksen tilapäismajoitukselle on perustettu uusi kustannuspaikka 3230 (häätä- ja tilapäismajoitus), joka on tehtäväalue Elinvoimapalvelut (320) alla. Valtuuston nähdessä sitova taso on tehtäväaluetaso, johon määrärahamuutokset nyt haetaan.

Kuntasopimusmallia ei vielä ole käytössä. Sitä valmistellaan parhaillaan Migrissä. Sen sisältö esiteltiin webinaarissa 11.4.2022. Sen mukaan kunnat hakevat korvaukset Migriltä 4.3.-30.4. välisenä aikana syntyneistä kustannuksista. 1.5. alkaen Vastaanottokeskus maksaa korvauksen kuntasopimukseen perustuen. Tämän pykälän liitteenä on esittelyaineisto kuntasopimusmallista. Sen mukaan vastaanottokeskus korvaa kunnalle majoittumisen kulut, sekä sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut sopimuksen mukaisesti, sekä työllistämisen edistämisen palveluita. Taipoliuksen toiminta-ajatuksena on tuottaa pakolaisten tarvitsemia sosiaalipalveluja ja sekä työllistämisen edistämisen palveluita. Sosiaalipalveluja järjestetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 11 ja 12 §:n perusteella. Ja keskeisiin asiakastehtäviin valittu työntekijät, joilla olisi sosiaalihuollon ammattihenkilölain (817/2015) mukainen koulutus pohja ja ammattikokemus.

Elina Niemeläinen ja Hanne Seppäläinen esittelevät Taipolis tilapäismajoitus –yksikön toimintaa kokouksessa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kari Kuuramaa

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää;

- 1) Hyväksyä Taipoliuksen tilapäismajoituksen toimintasuunnitelman ja saattaa sen kunnanvaltuustolle tiedoksi, sekä
- 2) esittää kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi tehtäväalueen 320 Elinvoimapalvelut talousarviomuutokset seuraavasti:

Toimintatuotot + 404 867 euroa

Toimintakulut + 404 867 euroa

Päätös

vs. kunnanjohtajan muutettu päätösesitys kokouksessa:

kunnanhallitus päättää

- 1) hyväksyä Taipoloksen tilapäismajoitusyksikön perustamisen,
- 2) hyväksyä alustavan toimintasuunnitelman ja alustavan talousarvion sekä saattaa ne kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Hyväksyttiin.

Elina Niemeläinen ja Hanne Seppäläinen poistuivat kokouksesta klo 17.37 ennen kokousasian käsittelyä.

Kokoustauko klo 18.40 - 18.50.